

Geliş Tarihi (Received): 29.08.2018
 Kabul Tarihi (Accepted): 23.01.2019
 Yayın Tarihi (Published): 30.06.2019
 SPORMETRE, 2019, 17(2), 110-125
 DOI: 10.33689/spormetre.455760

ANTRENÖRDEN ALGILANAN ÖZERKLİK DESTEĞİ VE SPORCULARIN ÖZERK GÜDÜLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI*

İhsan SARI¹

¹Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Öz: Hür İrade Kuramı (Self-Determination Theory) tarafından açıklanan özerk güdülenme kavramı, içsel güdülenme ve dışsal güdülenmenin daha özerk formlarını ifade etmektedir. İlgili alan yazın, sosyal çevrenin sporcuların özerk güdülenmesi üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi ilişkisini meta-analiz yöntemi ile incelemektir. Meta-analiz, benzer konularda yapılmış ve birbirinden bağımsız olan çalışmalardan gerekli verilerin elde edilerek analiz edilmesi ve bu analizler sonucu genel bir yargıya varma yöntemidir. Verilerin elde edilmesinde, Web of Science, ERIC, Sport Discus, ULAKBİM ve Science Direct veri tabanları anahtar kelimeler ile taranarak önceden oluşturulan dahil etme kriterleri kapsamında araştırmalara ulaşılmıştır. Elde edilen araştırmalar özelliklerine göre kategorize edilerek moderatör analizleri uygulanmıştır. Pearson r ve örneklem sayısı gibi değerler kaydedilerek her araştırma için etki büyüklükleri hesaplanmıştır. Verilerin analizinde Comprehensive Meta-Analysis (CMA) yazılımı kullanılmıştır. Elde edilen toplam 14 araştırma makalesi içerisinde 18 etki büyüklüğüne ulaşılmış, 15 etki büyüklüğü üzerinden analizler yapılmıştır (n=4090 sporcu). Analizler sonucunda, araştırma kapsamına alınan çalışmalar arasında heterojenite olduğu belirlenmiştir (Q=73.588, p<.05, I²=80.975). Bu nedenle analizler rastgele etkiler modeline göre değerlendirilmiştir. Tüm etki büyüklükleri birlikte analiz edildiğinde, antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında anlamlı pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (r=.34, z=9.20, p<.05). Moderatör değişkenleri olan spor türü, spor seviyesi ve kıta değişkenlerinin her düzeyi kendi içerisinde değerlendirildiğinde de anlamlı pozitif bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bu ilişkinin spor türü (QGA=1.783, p=.410), spor seviyesi (QGA=1.291, p=.524) ve araştırmanın yapıldığı kıta (QGA=0.353, p=.838) değişkenlerine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Sonuç olarak antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin moderatör değişkenlere göre farklılık göstermediği söylenebilir. Araştırma bulguları doğrultusunda antrenörlere bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özerklik desteği, özerk güdülenme, meta-analiz.

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED AUTONOMY SUPPORT FROM THE COACH AND ATHLETES' AUTONOMOUS MOTIVATION: A META-ANALYTIC RESEARCH

Abstract: Autonomous motivation, explained by Self Determination Theory, includes intrinsic motivation and more self-determined forms of extrinsic motivation. The relevant literature suggests that social environments could affect autonomous motivation of athletes. Therefore, the aim of this research was to investigate the relationship between perceived autonomy support from the coach and athletes' autonomous motivation by meta-analytic approach. Meta-analysis is a method in which the data is obtained through the relevant independent researches and then analysed. The database search was conducted in Web of Science, ERIC, Sport Discus, ULAKBİM Turkish National Databases and Science Direct with key word combinations to locate the studies which met the inclusion criteria. Obtained researches were categorized according to their features to conduct moderator analysis. Pearson r and sample size values were recorded in order to calculate the effect size for each study. The data was analysed by Comprehensive Meta-Analysis (CMA) Software. 18 effect sizes were detected from which 15 effect sizes were generated in 14 research articles (n=4090 athletes). There was heterogeneity in between the included studies (Q=73.588, p<.05, I²=80.975). Therefore, analyses were evaluated according to random effect model. When all the effect sizes were analysed together, there was a positive significant relationship between perceived autonomy support from coach and athletes' autonomous motivation (r=.34, z=9.20, p<.05). When the data was analysed independently for each level of moderator variables which were sport type, sport level and continent, a positive significant relationship appeared. Also, this relationship did not differ according to sport type (QGA=1.783, p=.410), sport level (QGA=1.291, p=.524) and the continent of the research (QGA=0.353, p=.838). As a result, it can be said that there is a relationship between perceived

autonomy support from the coach and athletes' autonomous motivation and moderator variables did not affect this relationship. Some recommendation for sports coaches were proposed in line with the findings of this research.

Key Words: Autonomy support, autonomous motivation, meta-analysis.

**Bu araştırma 1-4 Kasım 2016 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*

GİRİŞ

Spor ortamındaki bireyler birçok farklı nedenle spor yapmaktadır. Sporcuların spora yönlendirilmesi, belli davranışlar göstermesi ve bu davranışları sürdürmesi spor psikolojisinde güdülenme kavramı ile açıklanmaktadır. Güdülenme “bir davranışın başlatılması, yönlendirilmesi, yoğunluğu ve sürdürülmesini etkileyen içsel ve/veya dışsal güçler” olarak tanımlanmaktadır (Vallerand, 2004). İlgili alan yazın incelendiğinde birçok güdülenme kuramı bulunduğu görülmektedir. Her güdülenme kuramı bazı noktalarda benzer özellikte olsalar da genel olarak davranışları farklı açılardan inceleyerek güdülenme konusunda açıklamalarda bulunur. Hür İrade Kuramı ilgili alan yazında en çok kullanılan ve etkili olan teorik yaklaşımlardan birisidir (Hagger ve Chatzisarantis, 2007).

Deci ve Ryan (2000) tarafından geliştirilen Hür İrade Kuramı'na (Self-Determination Theory) göre insanların üç temel psikolojik ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçlar özerklik, yeterlik ve ilişkili olma olarak adlandırılmıştır (Silva, Marques ve Teixeira, 2014). Hür İrade Kuramına göre insanlar bu ihtiyaçlarının tatmini ölçüsünde psikolojik bir iyi olma düzeyine sahip olurlar ve benzer şekilde bu ihtiyaçların tatmin edilmesi bireylerin güdülenmesini etkilemektedir (Deci, Ryan ve Williams, 1996; Deci ve Ryan, 2000). Bu kurama göre bireylerin davranışını belirleyen güdüler bir doğru üzerinde gösterilmiştir. Öz belirleme doğrusu (self-determination continuum) olarak adlandırılan bu doğru üzerinde farklı güdülenme türleri açıklanmıştır (Şekil 1).

En sağda içsel güdülenme bulunmaktadır. İçsel güdülenme davranışın kendisi için o davranışı yapmayı ve aktiviteyi yaparken mutlu olmayı ifade eder. Örneğin bir sporcunun zevk aldığı, merak ettiği, öğrenmekten mutlu olduğu için bir aktiviteyi yapması içsel güdülenmeye örnek olarak verilebilir. Öz belirleme doğrusunun ortasında dışsal güdülenme bulunmaktadır. Dışsal güdülenmenin dört türü vardır. Bunlardan ilki bütünleşmiş düzenlemedir (integrated regulation). Bu güdülenme türünde birey katıldığı etkinliği kendi değerleri ve ihtiyaçları bakımından değerlendirip davranışı seçer. Düzenleme süreci bireyin benlik algısı ile uyumludur. İçsel güdülenmeden ayrıldığı nokta ise içsel güdülenmede davranışın kendisi önemliken bütünleşmiş düzenlemede aktiviteden elde edilecek sonuç çok değerli görülmektedir. Bütünleşmiş düzenlemeye örnek olarak sporcunun kişisel olarak değer verdiği şeylerle uyumlu olduğu için spor hayatına devam etmesi örnek olarak verilebilir. Dışsal güdülenmenin ikinci kategorisi özdeşimle düzenlemedir (identified regulation). Özdeşimle düzenlemede birey bir davranışı değerlendirir ve önemli olduğu sonucuna varduktan sonra o davranışı sergiler. Bir içselleştirme söz konusudur fakat davranışın yapılma nedeni ortaya çıkacak bir sonuçtur. Örneğin, sağlığa olan katkıları nedeni ile spor yapmak gibi. İçe yansıtılmış düzenleme (Introjected regulation) üçüncü dışsal güdülenme türüdür. İçe yansıtılmış düzenlemede birey suçlu hissetmekten ya da endişeden kaçış nedeni ile veya gurur gibi egodan kaynaklanan sebeplerle bir davranışa yönelir. Spor yapmadıklarında suçlu ya da kötü hisseden birisinin, bu olumsuz hisleri deneyimlememek için spor yapması içe yansıtılmış düzenlemeye örnek olarak verilebilir. Dışsal güdülenmenin dördüncü ve son türü ise dışsal

düzenlemedir (external regulation). Dışsal düzenlemede güdülenmenin kaynağı tamamen dışarıdadır. Birey davranış sonucunda elde edeceği dışsal ödüller veya kaçınacağı yaptırımlar nedeni ile o davranışı gerçekleştirir. Babası onu azarlamasını diye spor yapan bir çocuğun davranışı bu kategoriye girmektedir. Benzer şekilde, antrenörü tarafından fark edilmek için antrenman yapan birisinin davranışı da dışsal düzenlemeye örnek olarak verilebilir. İçsel güdülenme ve dışsal güdülenmede herhangi bir nedenle güdülenmeden bahsedilirken hiçbir şekilde güdülenmeme durumu da vardır. Güdülenmeme hiçbir şekilde davranışı yapacak bir nedenin olmaması durumudur. Örneğin sporcunun spor yapmaya devam etmesi için kendine göre hiçbir geçerli neden bulamaması ve hiçbir davranış göstermemesi güdülenmemeye örnek olarak verilebilir (Ryan ve Deci, 2000; Li ve ark., 2018; Spray ve ark., 2006).



Güdülenmeme	Dışsal Güdülenme				İçsel Güdülenme
Güdülenmeme (Amotivation)	Dışsal düzenleme (External regulation)	İçe yansıtılmış düzenleme (introjected regulation)	Özdeşimle düzenleme (Identified regulation)	Bütünleşmiş düzenleme (Integrated regulation)	İçsel Güdülenme- (Intrinsic motivation)
Güdülenme yok	En kontrollü güdülenme	Kısmen kontrollü	Kısmen özerk güdülenme	Özerk güdülenme	Tamamen özerk güdülenme

Şekil 1. Güdülenmeme, dışsal güdülenme ve içsel güdülenmeyi açıklayan öz belirleme doğrusu (self-determination continuum), (Gagné ve Deci, 2005'den uyarlanmıştır, p336)

Şekil 1'de görüldüğü gibi altı farklı güdülenme türünü ortaya koyan Hür İrade Kuramı içsel güdülenmeyi ve dışsal güdülenme türlerini özerklik derecelerine göre sınıflandırarak özerk (autonomous motivation) ve kontrollü güdülenme (controlled motivation) olarak isimlendirilen iki güdülenme kategorisi daha ortaya koymuştur (Ryan ve Deci, 2000). İçsel güdülenme en özerk güdülenme türü olarak ifade edilmiştir. Ayrıca dışsal güdülenme kategorilerinden bütünleşmiş düzenleme ve özdeşimle düzenleme de özerk güdülenme türü olarak sınıflandırılmıştır. Çünkü bütünleşmiş düzenleme ve özdeşimle düzenlemede de güdülenmenin kaynağı bireyin kendisinden oluşmaktadır. İçe yansıtılmış düzenleme ve dışsal düzenleme ise kontrollü güdülenme olarak sınıflandırılmaktadır. Yani içsel güdülenmeden dışsal düzenlemeye doğru gidildikçe özerk güdülenme azalmakta kontrollü güdülenme

artmaktadır (Deci & Ryan, 2008). Öz belirleme doğrusu ve yukarıda açıklanan bu kategoriler görselleştirilerek Şekil 1 üzerinde ifade edilmiştir. Yapılan araştırmalar özerk güdülenmenin olumlu birçok sonucu olabileceğini ortaya koyarken (Fenton ve ark., 2014; Mouratidis ve Michou, 2011; Curran ve ark., 2011; Chan ve ark., 2015), kontrollü güdülenmenin ise daha olumsuz unsurlarla ilişkili olduğunu göstermektedir (Mouratidis ve Michou, 2011; Chan ve ark., 2015). Çünkü özerk güdülenmede sporcunun iradesi ve kendi isteği söz konusuyken kontrollü güdülenmede güdülenme kaynakları sporcunun kendisi dışındadır.

Hür irade kuramı bireylerin güdülenmesine etki eden sosyal unsurlar üzerine odaklanmıştır. Öğrencilerin, ailelerin çocuklarının veya sporcuların güdülenmelerinde çevresindeki yetişkinlerin (öğretmenler, aileler, antrenörler) etkisi olduğu ifade edilmiştir (Sarı, 2015; Sarı ve Bayazit, 2017; Kolayış, Sarı, Çelik, 2017; Hagger ve ark., 2015). Çünkü, bu yetişkinlerin davranış şekilleri onların etki alanındaki diğer bireylerin sosyal çevresini oluşturmaktadır ve güdülenmelerini etkilemektedir (Fenton ve ark., 2014). Spor ortamı için bu durum değerlendirildiğinde, antrenörlerin sporcuların güdülenmeleri üzerinde etkisi olduğu ifade edilebilir.

Hür İrade Kuramı antrenörün özerklik destekleyici olması gerektiğini öne sürmektedir. Antrenör özerklik destekleyici olduğunda bu durumun sporcuların güdülenmesine katkı sağladığı ifade edilmektedir. Bunun aksine, kontrol edici antrenör davranışlarının ise sporcunun kontrollü güdülenmesini artırdığı veya özerk güdülenmesini olumsuz olarak etkilediği belirtilmektedir. Antrenörün kontrol edici davranışları sporcuya seçme şansı vermemek ve baskı kurmak gibi olumsuz durumları içermektedir (Deci & Ryan, 2000; Deci & Ryan, 2008; Fenton ve ark., 2014). Antrenör kaynaklı özerklik desteği ise antrenörlerin sporcuları karar mekanizmasına dahil etmeleri, belli sınırlar çerçevesinde sporculara seçme şansı vermeleri, sporculardan istenilen davranışlar için onlara gerekçeler sunulmaları, onların duygu ve düşüncelerini önemsemeleri, bağımsız çalışmalarını desteklemeleri ve sporcuları kontrol edici davranışlardan kaçınmaları (eleştirel yorumlar, aşırı kontrollü olma, ilgi çekici görevler için maddi ödüller verme vb.) gibi davranışları içermektedir (Mageau ve Vallerand, 2003). Hür İrade Kuramı üzerinde araştırma yapan araştırmacılara göre antrenör kaynaklı özerklik desteği sporcuların özerk güdülenmelerini olumlu olarak etkilemektedir (Mageau ve Vallerand, 2003; Hein ve Jöesaar, 2015).

Yapılan bazı araştırmalar antrenör kaynaklı özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koysa da (Mageau ve Vallerand, 2003; Hein ve Jöesaar, 2015), bu ilişkinin sporcunun beceri durumu (Ng ve ark., 2004), yarışma seviyesi (Sheldon ve Watson, 2011) ve bireylerin halihazırdaki güdülenme düzeylerine (Black ve Deci, 2000) göre değişebileceğini öne süren çalışmalarda mevcuttur. Ayrıca kültürel bağlamda bu konu değerlendirildiğinde, özerklik sağlandığında her bireyde olumlu sonuçlar getireceğini öne süren çalışmalar olsa da (Chirkov ve ark., 2003), bireyci ve toplulukçu toplumlarda yaşayan farklı bireylerin özerklik desteğine aynı değeri vermeyebileceği de ifade edilmiştir (Iyengar ve Lepper, 1999; Markus ve Kitayama, 1991; Markus, Kitayama, ve Heiman, 1996). Bu nedenle antrenörden kaynaklı özerklik desteğinin farklı özelliklerdeki sporcularda farklı sonuçlar verebileceği de göz önünde bulundurulabilir. Bu bağlamda farklı özelliklerdeki katılımcılar ile yapılan çalışmaların incelenip antrenörün özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişkiyi meta-analiz yöntemi ile incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

- Antrenörden algılanan özerklik desteği ile sporcuların özerk güdülenmesi arasında bir ilişki var mıdır?
- Antrenörden algılanan özerklik desteği ile sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişki,
 - Spor türüne (bireysel-takım-karma spor)
 - Sporcuların seviyesine (genç-elit-karma)
 - Araştırmanın yapıldığı coğrafi bölgeye (Avrupa-Amerika-Okyanusya) göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Meta-analiz, benzer konularda yapılmış ve birbirinden bağımsız olan çalışmalardan gerekli verilerin elde edilerek analiz edilmesini ve bu analizler sonucu genel bir yargıya varılmasını sağlayan sistematik bir sentezleme yöntemidir (Cumming, 2012). Bu çalışmada Çarkungöz ve Ediz'in (2009) çalışmalarında ifade edilen işlem basamaklarına paralel olarak aşağıdaki basamaklar izlenmiştir.

1. Araştırma sorularının oluşturulması
2. Meta-analize alınacak çalışmalar için kabul koşulları belirlenmesi
3. Kabul koşullarını sağlayan araştırmalara ulaşılması ve derlenmesi
4. Çalışmaların yöntem ve sonuçlarının tek tek gözden geçirilmesi
5. İlgili sonuçların standart bir forma getirilmesi
6. Genel bir sonuca ulaşmak için analizlerin yapılması
7. Çalışmalar arasındaki varyasyonların belirlenmesi
8. Sonuçların değerlendirilmesi, yorumlanması ve raporlanması

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın veri kaynakları antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişkisini inceleyen makalelerdir. Bu amaçla internet ortamında Web of Science, ERIC, Sport Discus, ULAKBİM ve Science Direct veri tabanları Academic Search Complete aracılığı ile taranmıştır. Yapılan taramalarda “*autonomy support*”, “*coach*”, “*coach autonomy support*”, “*autonomous motivation*” anahtar kelimeleri kullanılarak araştırmalara ulaşılmıştır. Anahtar kelimeler çalışmaların başlıkları ve özet kısımlarında taranmıştır. Ayrıca, elde edilen başlıca araştırmaların kaynakça listeleri taranarak ve bu araştırmalara atıf yapan diğer araştırmalar da incelenerek ilgili makalelere ulaşılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda, dahil etme kriterleri kapsamında toplam 14 araştırma makalesinde belirtilen 15 farklı araştırmadan 18 etki büyüklüğüne ulaşılmıştır. Aynı örnekleme ait olan etki büyüklüklerinin ortalaması alınarak toplam 15 etki büyüklüğü meta analize dahil edilmiştir.

Dahil Etme Kriterleri

Meta-analiz araştırmalarına dahil edilecek çalışmaların araştırma sınırlarının dışına taşmaması ve çalışmada incelenen konuya uygun istatistiksel verilere sahip olması önemlidir. Bu nedenle, bu araştırma kapsamında meta-analize dahil edilecek çalışmaların belirlenmesinde aşağıdaki kriterler dikkate alınmıştır:

- Sporcu örnekleme yapılmış olması.
- Antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcunun özerk güdülenmesi ile ilgili araştırma olması.
- Sporcunun özerk güdülenmesinin spora yönelik olması.
- Verilerin elde edildiği son tarih olan 12 Temmuz 2016 tarihinden önce yayınlanmış olması.
- İlgili iki değişken için etki büyüklüklerini hesaplamak amacıyla Pearson korelasyon katsayısı ve örneklem sayılarını içermesi.
- İngilizce veya Türkçe dillerinden birinde yazılmış olması,.
- Makale olarak yayınlanmış olması.

Araştırmaların veri tabanlarında taraması yapılırken herhangi bir zaman aralığı belirlenmemiştir. 12 Temmuz 2016 tarihinden önce makale olarak yayınlanmış olan ve dahil etme kriterlerini sağlayan tüm araştırmalar meta-analize dahil edilmiştir.

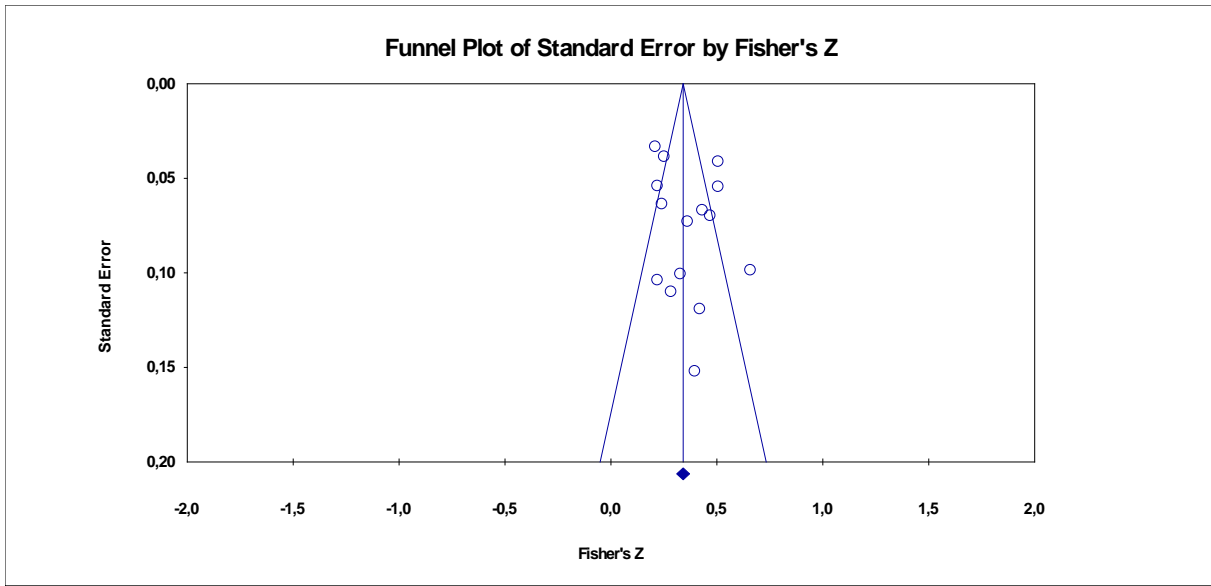
Verilerin Kodlanması

Meta-analize dahil edilen araştırmaların farklı özellikleri bulunmaktadır. Bu meta-analiz kapsamında kullanılan makaleler için bir kodlama yapılmış ve araştırmaların karakteristikleri belirlenmiştir. Araştırmanın kodlama formu tüm çalışmaları içerecek kadar genel ve araştırmaların belirgin farklılıklarını ortaya koyacak kadar özel bir yapıdadır. Bu özellikler Excel dosyasında iki bölüm halindeki farklı sütunlarda belirtilerek her bir çalışmanın özellikleri kodlanmıştır. Birinci bölümde çalışmanın kimliğini belirten yazar/yazarların ismi ve çalışma yılı yer almıştır. İkinci bölümde ise çalışmanın özelliklerini belirten bilgiler yer almıştır. Bunlar: Örneklem sayısı, sporcuların algıladığı antrenör özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki Pearson korelasyon katsayısı, araştırmanın yapıldığı ülke, kıta, örneklem grubundaki sporcuların cinsiyeti, sporcuların branşları, branşlarının türü (bireysel/takım/karma), sporcuların yaşları ve sporculuk seviyesi (genç/üniversite sporcusu/elit/karma) bilgileri yer almıştır. Sporcuların seviyelerinin belirlenmesinde Lochbaum ve ark.'nın (2016) meta-analiz çalışmalarında detaylı olarak açıklanan yöntem benzer bir kategori sistemi kullanılmıştır. Yaş ortalaması 18 yaşına kadar olan katılımcılar genç olarak belirlenirken, araştırma grubu için makalede “elit” olarak ifade edilen katılımcılar elit olarak sınıflandırılmıştır. Herhangi bir kategoriye dahil edilemeyen katılımcılar ise karma olarak nitelendirilmiştir. Analize dahil edilecek her bir makale bilgisayar ortamında bir dosya içine PDF olarak kaydedilmiştir. Tüm PDF dosyaları yazar ismi/isimleri ve yıl olarak adlandırılmıştır. Sonrasında, her bir çalışmanın çalışma adı, yılı ve diğer özellikleri Excel dosyasının bir satırına alt alta yazılmıştır.

Yayın Yanlılığı

Büyük örneklem ile yapılan çalışmaların veya sonuçları anlamlı olan araştırmaların yayınlanma olasılığının daha yüksek olması sonucunda meta-analizlerde elde edilen ortalama etki büyüklükleri normalde olması gerekenden daha yüksek olabilir. Aynı şekilde, negatif ve istatistiksel anlamlılık taşımayan çalışmaların da yayınlanma olasılığı daha az olabilir (Borenstein ve ark., 2009). Belirli bir düzeyin üzerindeki yayın yanlılığı araştırmada elde edilecek ortalama etki büyüklüğünü etkileyerek aslında var olmayan ve gerçek etki büyüklüğünden daha yüksek olan bir etki değeri bulunmasına neden olabilir. Bu nedenle, meta analizlerde yayın yanlılığının test edilmesi gerekmektedir. Bu araştırma kapsamında yayın yanlılığını test etmek için Huni grafiği, Orwin Güvenli N Sayısı (Orwin's Fail Safe-N) ve Egger testi kullanılmıştır.

Meta-analizde dahil edilen çalışmaların görsel bir özeti olarak da ele alınabilen ve yayın yanlılığını değerlendirmek için kullanılan huni grafiği Şekil 2’de görülmektedir. Huni grafiğinde, Y ekseninde standart hata değeri (SH) ve X ekseninde ise etki büyüklüğü (EB) bulunmaktadır. Standart hata değeri küçük olan çalışmalar huni şeklinin üst kısmına doğru ve orta çizgi ile belirtilen ortalama etki büyüklüğünün yakınında toplanmaktadır. Standart hata değeri büyük olan çalışmalar ise şeklin alt kısmına doğru yerleşirler, çünkü örneklem sayısının az olduğu çalışmalarda etki büyüklüğü tahmininde daha fazla örneklem varyansı bulunur (Borenstein ve ark., 2009). Yayın yanlılığı olduğunda huni grafiğinin ciddi anlamda asimetrik olması beklenir. Özellikle huninin alt kısımlarında yoğunlaşacak araştırmaların ortalama etki büyüklüğünü gösteren çizginin bir tarafında yoğunlaşması (özellikle sağ tarafta), yayın yanlılığının var olma ihtimalinin bir göstergesidir (Çoğaltay ve ark., 2014). Bu çalışmada, meta-analize dâhil edilen araştırmalar huni grafiğinde incelendiğinde yayın yanlılığına dair bir kanıt gözlenmemiştir.



Şekil 2. Yayın yanlılığına yönelik huni grafiği

Huni grafiği yayın yanlılığı için bir fikir verse de huni grafiğindeki sonuçları nicel değerler olarak incelemek için Egger’in regresyon testi sonuçlarına bakılmıştır. Egger testi huni grafiğindeki asimetriyi tespit etmek amacıyla yaygın biçimde kullanılır (Sterne ve Egger, 2005). Bu analiz sonucu elde edilen p değeri .44 olarak belirlenmiştir ve bu sonuç yayın yanlılığının olmadığını göstermektedir.

Yayın yanlılığı son olarak Orwin Güvenli N Sayısı ile kontrol edilmiştir. Orwin’s Fail-Safe N bir meta-analizde eksik olabilecek çalışma sayısını hesaplamak amacıyla kullanılır (Borenstein ve ark., 2009). Bu meta-analizde elde edilen .34 olan ortalama etki büyüklüğünü neredeyse sıfır etki düzeyi olan 0.01000 düzeyine getirmek için gerekli olan çalışma sayısı 495 adettir. Bu araştırmanın dahil etme kriterleri kapsamında 495 adet araştırmaya ulaşılmasının neredeyse imkansız olduğu için bu araştırma için yayın yanlılığının olmadığı söylenebilir.

Meta Analize Alınan Araştırmaların Genel Özellikleri

Bu meta-analize toplam 14 araştırma makalesi dahil edilmiştir. Makalelerden birinde iki ayrı araştırmaya yer verildiği için toplam 15 farklı araştırma bulgusu incelenmiştir. Bu araştırmalardan birinde üç adet başka bir araştırmada ise iki adet korelasyon değeri bulunmaktadır. Bu nedenle ilk analizlerde toplam 18 etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Aynı araştırmada aynı örneklem grubundan elde edilen korelasyon katsayıları meta analiz programında birlikte değerlendirilerek ortalama etki büyüklükleri alınmış ve tek değer olarak analize devam edilmiştir. Sonuç olarak, toplam 14 araştırma makalesinden elde edilen 15 adet etki büyüklüğü ile meta analiz bulguları oluşturulmuş ve bu makalede rapor edilmiştir. Araştırmada yer alan çalışmaların örneklem büyüklükleri 46 ile 882 arasında değişmektedir. Toplam örneklem sayısı ise 4090'dır. Araştırmalar 2007 ve 2016 yılları arasında yayınlanmıştır. İki araştırma sadece erkek sporcular ile yapılırken sadece bir araştırma ise kadın sporcular ile yapılmıştır. 12 çalışmada ise kadın ve erkek sporculara ait veriler beraber analiz edilmiştir. Spor türleri incelendiğinde takım ve bireysel sporcularla beşer çalışma yapılırken diğer beş çalışmada ise takım ve bireysel sporcular birlikte araştırma grubunu oluşturmuştur. Meta analize dahil edilen çalışmaların örneklem büyüklükleri sporcuların seviyelerine göre incelendiğinde dokuz çalışmanın genç sporcular ile yapıldığı, iki çalışmanın araştırma grubunu elit sporcuların oluşturduğu görülmektedir. Dört araştırma ise genç veya elit olarak sınıflandırılmayan ve bu çalışmada karma olarak kategorize edilen katılımcı grubundan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada Comprehensive Meta-Analysis (CMA) versiyon 3 programı kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında incelenen tüm makalelerde algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki Pearson korelasyon katsayısı rapor edilmiştir. Meta analiz çalışmalarında, doğrudan korelasyon katsayıları kullanılmamaktadır. Tüm işlemlerde Fisher z değeri hesaplanmakta ve analizler bu değer üzerinden gerçekleştirilmektedir. Daha sonra ise bulgular rapor edilirken değerler tekrar korelasyon katsayısına dönüştürülmektedir (Borenstein ve ark. 2009). Bu çalışmada da aynı yol izlenerek analizler gerçekleştirilmiştir. Korelasyon katsayısı etki büyüklükleri Cohen, Manion ve Morrison (2007) tarafından sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 0.00 ile ± 0.10 arası zayıf, 0.10 ile ± 0.30 arası düşük, 0.30 ile ± 0.49 arası orta, 0.50 ile ± 0.79 arası güçlü, 0.80 üzeri çok güçlü korelasyonu ifade etmektedir. Bu araştırma kapsamındaki analizlerde de bu sınıflandırmadan yararlanılmıştır. Etki büyüklüklerinin heterojenliğini test etmek için Q testi kullanılmıştır. Heterojenlik ya da homojenlik olarak da adlandırılan Q testinin reddedilmesi veride örnekleme hatalarına atfedebileceğimizden daha fazla bir farklılaşma olduğu anlamına gelir (Başol, Doğuyurt ve Demir, 2016).

BULGULAR**Tablo 1.** Meta-analize dahil edilen araştırmaların özellikleri

No	Yazar	Yıl	Örnekleme sayısı	Ülke	Cinsiyet	Kıta	Spor Türü	Yaş	Seviye
1	Amorose & Anderson-Butcher	2007	581	Amerika	Karma	Amerika	Karma	17.5±2.30	Genç
2	Amorose ve ark.	2016	335	Amerika	Karma	Amerika	Karma	15.75±1.21	Genç
3	Carpentier ve Magueu	2013	340	Kanada	Karma	Amerika	Karma	15.21	Genç
4	Fenton ve ark.	2014	105	İngiltere	Erkek	Avrupa	Takım	12.79±1.91	Genç
5	Fenton ve ark.	2016	73	İngiltere	Erkek	Avrupa	Takım	9-14	Genç
6	Gaudreau ve arkadaşları*	2016	46	Kanada	Karma	Amerika	Takım	12.40±.62	Genç
7			85	Kanada	Kadın	Amerika	Bireysel	12.71±2.36	Genç
8	Gillet ve ark.	2012	206	Fransa	Karma	Avrupa	Bireysel	31.11±12.74	Karma
9	Gillet ve ark.	2010	101	Fransa	Karma	Avrupa	Bireysel	18.47±5.13	Karma
10	Hein ve Jöesaar	2015	662	Estonya	Karma	Avrupa	Takım	13.18±1.52	Genç
11	Hodge ve ark.	2013	224	Yeni Zelanda	Karma	Okyanusya	Karma	20.03±3.1	Karma
12	Smith ve ark.	2010	108	Birleşik Krallık	Karma	Avrupa	Karma	23.97±9.77	Karma
13	Smith ve ark.	2016	882	İngiltere, Yunanistan, Fransa, İspanya	Karma	Avrupa	Takım	11.47±1.42	Genç
14	Solberg ve Halvari	2009	95	Norveç	Karma	Avrupa	Bireysel	21.6±6.1	Elit
15	Stenling ve ark.	2015	247	İsveç	Karma	Avrupa	Bireysel	17.8±.9	Elit

*Aynı makale içinde iki farklı araştırma bulunmaktadır.

Tablo 1’de meta-analize dahil edilen araştırmaların yazarları, yayın yılı, örnekleme sayısı, araştırmanın gerçekteştiği ülke ve kıta, katılımcıların cinsiyeti, spor türü, yaşı ve seviyesine ait bilgiler bulunmaktadır.

Homojenlik

Meta analize dahil edilen çalışmaların homojenliğini test etmek için Q ve I² değerleri hesaplanmıştır. Homojenlik testi sonuçları incelendiğinde Q değerinin 73.588 olduğu görülmektedir. Bu değer %95 önem derecesine göre ki-kare tablosundaki ilgili değer ile karşılaştırıldığında çalışmaların heterojen yapıda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Q değerine ait anlamlılık değerinin istatistiksel olarak anlamlı olması da heterojenliği göstermektedir. Ayrıca, I² değerinin %25 civarında olmasının düşük düzeyde heterojenliği, %50 civarında olmasının orta düzeyde heterojenliği ve %75'ten yüksek olmasının ise yüksek düzeyde heterojenliği gösterdiği ortaya koyulmuştur (Cooper, Hedges ve Valentine, 2009). I² değeri 80.975 olarak belirlenmiştir. Q ve I² değerleri bu araştırma kapsamında elde edilen verinin heterojen özellikte olduğunu göstermektedir. Meta analiz çalışmalarında sonuçların heterojen bulunması halinde sabit etkiler modeline alternatif olarak rastgele etkiler modeli kullanılarak heterojen yapıdan doğan yanlılıklar ortadan kaldırılabilir (Yılmaz, 2016). Bu nedenle analizler rastgele etkiler modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Tüm çalışmaların korelasyon değerleri ve meta analiz sonuçları

	Yazar	Yıl	Korelasyon	Alt Limit	Üst Limit	Z Değeri	p
1	Amorose ve Anderson-Butcher	2007	0.47	0.40	0.53	12.26	0.00
2	Amorose ve arkadaşları	2016	0.47	0.38	0.55	9.29	0.00
3	Carpentier ve Magueu	2013	0.22	0.12	0.32	4.11	0.00
4	Fenton ve arkadaşları	2014	0.58	0.44	0.69	6.69	0.00
5	Fenton ve arkadaşları	2016	0.40	0.19	0.58	3.54	0.00
6	Gaudreau ve arkadaşları*	2016	0.38	0.10	0.60	2.62	0.01
7			0.10**	-0.12	0.31	0.90	0.37
8	Gillet ve arkadaşları	2012	0.44	0.32	0.54	6.73	0.00
9	Gillet ve arkadaşları	2010	0.32	0.13	0.49	3.28	0.00
10	Hein ve Jöesaar	2015	0.25	0.18	0.32	6.56	0.00
11	Hodge ve arkadaşları	2013	0.41	0.29	0.51	6.48	0.00
12	Smith ve arkadaşları	2010	0.35	0.22	0.47	4.98	0.00
13	Smith ve arkadaşları	2016	0.21	0.15	0.27	6.32	0.00
14	Solberg ve Halvari	2009	0.22	0.02	0.40	2.15	0.03
15	Stenling ve arkadaşları	2015	0.27**	0.13	0.39	3.78	0.00
	Rastgele Etkiler Modeli		0.34	0.28	0.41	9.20	0.00

*Aynı makale içinde iki farklı araştırma bulunmaktadır.

**Belirtilen araştırmalarda birden fazla korelasyon değeri rapor edildiği için bu değerlerin ortalamaları kullanılmıştır.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, analize dahil edilen bütün çalışmalar rastgele etkiler modeline göre değerlendirildiğinde, antrenörden kaynaklı özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Ortalama etki büyüklüğünün .34 olduğu bulunmuştur ($r=.34$, $z=9.20$, $p<.05$).

Tablo 3. Antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenme arasındaki ilişkinin moderatör değişkenlere göre incelenmesi

Moderatör Değişken	Moderatör Değişken Düzeyi	k	EB	Alt Limit	Üst Limit	Q _{GA}	p
Spor Türü	Bireysel spor	5	0.28*	0.16	0.40	1.783	.410
	Karma	5	0.39*	0.29	0.48		
	Takım sporu	5	0.34*	0.23	0.45		
Spor Seviyesi	Elit	2	0.25*	0.03	0.44	1.291	.524
	Genç	9	0.35*	0.26	0.43		
	Karma	4	0.38*	0.25	0.51		
Kıta	Amerika	5	0.35*	0.23	0.46	0.353	.838
	Avrupa	9	0.33*	0.24	0.42		
	Okyanusya	1	0.41*	0.15	0.62		

*Moderatör değişken düzeyi kendi içinde değerlendirildiğinde anlamlı etki büyüklüğü

k= Etki büyüklüğü sayısı

GA= Gruplar arası, EB=Etki büyüklüğü

Tablo 3’de moderatör analizi sonuçları görülmektedir. Antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenme arasındaki ilişkinin moderatör değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan analizlerde bu ilişkinin spor türü ($Q_{GA}=1.783$, $p=.410$), spor seviyesi ($Q_{GA}=1.291$, $p=.524$) ve araştırmanın yapıldığı kıta ($Q_{GA}=0.353$, $p=.838$) değişkenlerine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Her bir moderatör değişkenin düzeyleri kendi içerisinde ayrı ayrı da değerlendirilmiştir. Buna göre spor türü, spor seviyesi ve kıta moderatör değişkenlerinin her düzeyinde antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında düşük ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Hepsi anlamlı olan korelasyon katsayılarının .25 ile .41 ($p<.5$) arasında değiştiği görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişki meta analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmanın dahil etme kriterleri kapsamında 14 makalede 15 farklı örneklem grubuyla yapılmış olan araştırmalara ulaşılmıştır. Toplam 18 etki büyüklüğü ile ilk analizler gerçekleştirilmiştir. Aynı örneklem grubundaki etki büyüklüklerinin ortalaması alındıktan sonra toplam 15 etki büyüklüğü oluşturularak sonraki analizlere geçilmiştir.

Analize alınan etki büyüklüklerinin hepsi birlikte değerlendirildiğinde elde edilen ortalama etki büyüklüğünün anlamlı olduğu görülmektedir. Yani, antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında orta düzeyde (tablo 2), pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre antrenörün sporcunun özerkliğini destekleyici davranış göstermesi, sporcunun fikirlerine değer vermesi ve kontrol edici bir tutum sergilememesinin sporcunun özerk güdülenmesini olumlu olarak etkileyeceği söylenebilir. Bu konu hakkında sporcular ile yapılmış araştırmalar da antrenörün özerklik desteğinin sporcunun özerk güdülenmesini arttırdığını ifade etmektedir (Gaudreau ve ark., 2016; Amorose ve ark., 2016). Özerk güdülenmenin kontrollü güdülenme türleri ve güdülenmemeye göre çok daha olumlu sonuçları olduğu için (Fenton ve ark., 2014;

Mouratidis ve Michou, 2011; Curran ve ark., 2011; Chan ve ark., 2015) antrenörlerin sporculara özerklik desteği sağlaması önerilebilir.

Araştırmada ele alınan diğer araştırma soruları antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermeyeceği hakkındadır. Bu doğrultuda spor seviyesi (elit, genç ve karma), spor türü (bireysel spor, takım sporu ve karma) ve kıta (Avrupa, Amerika, Okyanusya) değişkenlerinin her düzeyinde antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu anlamlı ilişkinin ise spor seviyesi, spor türü ve kıta değişkenlerinin düzeyleri arasında anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir. Yani spor seviyesi ve spor türü fark etmeksizin antrenörden algılanan özerklik desteği arttıkça sporcuların özerk güdülenmesinin de arttığı ifade edilebilir. Amorose ve Anderson-Butcher'de (2007) antrenörün özerklik desteği ile sporcuların özerk güdülenmesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ve bu ilişkinin sporcuların yarışma seviyelerine göre değişmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, antrenörlerin kontrol edici davranışlardan kaçınmalarını ve antrenörün özerklik desteği sağlamasının sporcular açısından etkili bir güdülenme aracı olduğunu ifade etmişlerdir (Amorose ve Anderson-Butcher, 2007). Öte yandan, Sheldon ve Watson (2011) ise elit sporcularda sportif performans baskısı ve stresinin daha çok hissedildiğini belirtmiştir. Ayrıca, diğer sporcularla karşılaştırıldıklarında elit sporcular antrenörleri ile daha çok vakit geçirmektedirler. Antrenörler ödül, ceza ve sporcuların önlerindeki spor kariyerleri bakımından elit sporcuları etkileyebilecek konumdadırlar. Bu nedenle, kulüp ve rekreasyonel sporculara nazaran elit sporcularda antrenörün özerklik desteği ile sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğu belirtilmiştir (Sheldon ve Watson, 2011). Bu konuda, farklı özelliklerdeki sporcular ile yapılacak araştırmalar aracılığı ile daha net sonuçlar ortaya koyulabilecektir.

Bu araştırma kapsamında, diğer bir moderatör değişken olarak araştırmanın yapıldığı ülkeye göre analizlerin gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Fakat, bu meta analize dahil edilen araştırmaların yapıldığı ülkelerin sayısının fazla olması ve bazı ülkelere sadece bir araştırmanın bulunması nedeni ile ülkeleri gruplama yoluna gidilmiştir. Meta analize dahil edilen araştırmaların gerçekleştirildiği ülkelerin neredeyse tamamının bireyci özellikte olması ve kültürel anlamda birbirlerine benzer olması nedeni ile (Hofstede, Hofstede ve Minkov, 2010), kültürel özelliklere göre gruplama yapılamamıştır. Bunun yerine gruplamalar ülkelerin bulunduğu kıtalar göz önüne alınarak analizler kıtalar arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmaların Amerika, Avrupa ve Okyanusya olmak üzere üç kıtada gerçekleştiği, her kıtada etki büyüklüğünün anlamlı olduğu ve etki büyüklükleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Bu analizin yapılmasındaki temel amaç araştırmanın gerçekleştiği toplumun sosyal özelliklerinin herhangi bir farklılığa sebep olup olmayacağını belirlemektir. Çünkü daha önce yapılan çalışmalar (Iyengar ve Lepper, 1999; Markus ve Kitayama, 1991; Markus, Kitayama, ve Heiman, 1996) içinde yaşanan kültüre göre bireylerin özerklik desteğine farklı değerler verebileceğini belirtmiştir. Fakat bu meta analizdeki araştırmaların gerçekleştiği kıtalar arasında anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur. Bu sonucun birkaç nedeni olabilir. İlk olarak, analize dahil edilen ülkelerin dışında daha farklı kültürleri içeren ülkelerdeki sporcular ile araştırmalar yapılmamış olmaması nedeniyle olabilir. Hofstede ve arkadaşlarının (2010) ülkeleri özelliklerine göre sınıflandırdığı araştırması incelendiğinde, Amerika, Kanada, İngiltere, Fransa ve Norveç gibi bu meta-analizdeki araştırmaların çoğunun gerçekleştiği ülkelerin bireyci olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Yani bu meta analize dahil edilen araştırmaların genel olarak belli özelliklerdeki ülkelerde yapıldığı söylenebilir. Kıtalarla göre elde edilen etki büyüklükleri arasında anlamlı bir farklılığın olmamasının bir nedeninin bu durum olabileceği düşünülebilir. Diğer bir neden ise sınıflamanın kıtalara göre

yapılmış olması olabilir. Farklı kültürel özelliklere göre bir sınıflama yapılırsa daha değişik sonuçlar elde edilebilir. Farklı kültürel özelliklere göre analizlerin yapılabilmesi için ise bu meta analiz kapsamında değerlendirilen araştırmaların gerçekleştiği ülkeler dışında da araştırmaların yapılması önemlidir.

SONUÇ

Antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasındaki ilişkinin meta-analiz yöntemi ile incelendiği bu araştırmada 14 farklı makaleden 18 etki büyüklüğü elde edilmiş bazı etki büyüklükleri birleştirildikten sonra 15 etki büyüklüğü ile analizler gerçekleştirilmiştir. Tüm etki büyüklükleri değerlendirildiğinde, antrenörden algılanan özerklik desteği ve sporcuların özerk güdülenmesi arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu ilişkinin spor seviyesi, spor türü ve kıta değişkenlerinin her düzeyinde de anlamlı olduğu ve bu değişkenlerin düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yani, sporcuların antrenör tarafından karar mekanizmasına dahil edilmesi, belli sınırlar çerçevesinde sporcuların seçme hakkı olması, sporcuların yapması gerekenler ifade edilirken antrenörlerin sporculara gerekçeler sunması, sporcuların duygu ve düşüncelerinin önemsenmesi, bağımsız çalışmalarının teşvik edilmesi ve antrenörlerin sporculara yönelik kontrol edici davranışlarda bulunmamasının sporcuların özerk güdülenmesini artırabileceği söylenebilir.

İleride yapılacak çalışmalarda bu konu farklı sosyo-kültürel özelliklerdeki sporcularla da incelenerek konunun bu boyutu da ele alınabilir. Böylece, bundan sonra bu konuda yapılacak meta-analiz çalışmalarında sosyo-kültürel özellikler de moderatör değişken olarak kullanılabilir. Ayrıca, tezler ve kongre bildirilerinin de dahil edildiği bir meta-analiz çalışması ile bu araştırma genişletilebilir.

KAYNAKLAR

Yıldız (*) ile işaretlenmiş kaynaklar meta-analize dahil edilen araştırmalardır.

*Amorose, A. J., Anderson-Butcher, D., Newman, T. J., Fraina, M., Iachini, A. (2016). High school athletes' self-determined motivation: The independent and interactive effects of coach, father, and mother autonomy support. *Psychology of Sport and Exercise*, 26, 1-8.

*Amorose, A.J., Anderson-Butcher, D. (2007). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(5), 654-670.

Başol, G., Doğuyurt, M. F., Demir, S. (2016). A content analysis and methodological evaluation of meta-analyses on Turkish samples Türkiye örnekleminde meta analiz çalışmalarının içerik analizi ve metodolojik değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 713-744.

Black, A. E., Deci, E. L. (2000). The effects of instructors' autonomy support and students' autonomous motivation on learning organic chemistry: A self-determination theory perspective. *Science education*, 84(6), 740-756.

Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J.P., Rothstein, H. R. (2013). Meta-analize giriş, (Trans. S. Dinçer). Ankara: Anı Yayıncılık.

Borenstein, M., Hedges, L.V., Higgins, J.P.T., Rothstein, H.R. (2009). Introduction to metaanalysis. West Sussex-UK: John Wiley & Sons Ltd.

- *Carpentier, J., Mageau, G. A. (2013). When change-oriented feedback enhances motivation, well-being and performance: A look at autonomy-supportive feedback in sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(3), 423-435.
- Chan, D. K. C., Dimmock, J. A., Donovan, R. J., Hardcastle, S. A. R. A. H., Lentillon-Kaestner, V., Hagger, M. S. (2015). Self-determined motivation in sport predicts anti-doping motivation and intention: A perspective from the trans-contextual model. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 18(3), 315-322.
- Chirkov, V., Ryan, R. M., Kim, Y., Kaplan, U. (2003). Differentiating autonomy from individualism and independence: A self-determination theory perspective on internalization of cultural orientations and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(1), 97–110. doi:10.1037/0022-3514.84.1.97.
- Cohen L, Manion L, Morrison K (2007) *Research Methods in Education*. 2. Baskı. New York. Routledge.
- Cooper, H., Hedges, L. V., Valentine, J. C. (2009). *The handbook of research synthesis and metaanalysis* (2nd edition). New York: Russell Sage Publication.
- Cumming, G. (2012). *Understanding the new statistics*. New York: Routledge, Taylor and Francis Group.
- Curran, T., Appleton, P. R., Hill, A. P., Hall, H. K. (2011). Passion and burnout in elite junior soccer players: The mediating role of self-determined motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(6), 655-661.
- Çarkungöz, E., Ediz, B. (2009). Meta Analizi. *Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 28(1):33-37.
- Çoğaltay, N., Karadağ, E., Öztekin, Ö. (2014). Okul müdürlerinin dönüşümcü liderlik davranışlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi: bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(4), 483-500.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(1), 14.
- Deci, E.L., Ryan, R.M. Williams, G.C., (1996). Need satisfaction and the self regulation of learning, *Learning and Individual Differences*, 8 (3), pp. 165-183.
- Deci, E.L., Ryan, R.M. (2000). The “What” And “Why” Of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination Of Behavior, *Psychological Inquiry*, 11, pp. 227–268.
- *Fenton, S. A., Duda, J. L., Barrett, T. (2016). Optimising physical activity engagement during youth sport: a self-determination theory approach. *Journal of sports sciences*, 34(19), 1874-1884.
- *Fenton, S. A., Duda, J. L., Quested, E., Barrett, T. (2014). Coach autonomy support predicts autonomous motivation and daily moderate-to-vigorous physical activity and sedentary time in youth sport participants. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(5), 453-463.
- Gagné, M., Deci, E. L. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational behavior*, 26(4), 331-362.
- *Gaudreau, P., Morinville, A., Gareau, A., Verner-Filion, J., Green-Demers, I., Franche, V. (2016). Autonomy support from parents and coaches: Synergistic or compensatory effects on sport-related outcomes of adolescent-athletes?. *Psychology of sport and exercise*, 25, 89-99.
- *Gillet, N., Berjot, S., Vallerand, R. J., Amoura, S. (2012). The role of autonomy support and motivation in the prediction of interest and dropout intentions in sport and education settings. *Basic and Applied Social Psychology*, 34(3), 278-286.
- *Gillet, N., Vallerand, R. J., Amoura, S., Baldes, B. (2010). Influence of coaches' autonomy support on athletes' motivation and sport performance: A test of the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(2), 155-161.
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L. D. (Eds.). (2007). *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport*. Champaign, IL, US: Human Kinetics.

- *Hein, V., Jöesaar, H. (2015). How perceived autonomy support from adults and peer motivational climate are related with self-determined motivation among young athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(3), 193-204.
- *Hodge, K., Hargreaves, E. A., Gerrard, D., Lonsdale, C. (2013). Psychological mechanisms underlying doping attitudes in sport: Motivation and moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 35(4), 419-432.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J. Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of the Mind* (Rev. 3 rd ed.). New York: McGraw-Hill
- Iyengar, S. S., Lepper, M. R. (1999). Rethinking the value of choice: A cultural perspective on intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 349–366. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.76.3.349>
- Kolayış, H. Sarı, İ., Çelik, N. (2017). Parent-Initiated Motivational Climate and Self-Determined Motivation in Youth Sport: How Should Parents Behave to Keep Their Child in Sport? *Kinesiology*, 49(2), 217-224.
- Li, C., Kee, Y., Wang, X., Guo, Q. (2018). The big five personality traits and physical and emotional exhaustion among athletes: the mediating role of autonomous and controlled motivation. *International Journal of Sport Psychology*, 49(1), 1-16.
- Lochbaum, M., Kazak Çetinkalp, Z., Graham, K. A., Wright, T., Zazo, R. (2016). Task and ego goal orientations in competitive sport: A quantitative review of the literature from 1989 to 2016. *Kinesiology: International Journal Of Fundamental And Applied Kinesiology*, 48(1), 3-29.
- Mageau, G. A., Vallerand, R. J. (2003). The coach–athlete relationship: A motivational model. *Journal Of Sports Science*, 21(11), 883-904.
- Markus, H. R., Kitayama, S., Heiman, R. J. (1996). Culture and "basic" psychological principles. In E. T. Higgins & A. W. Kruglanski (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp. 857-913). New York: Guilford Press.
- Markus, H., Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253.
- Mouratidis, A., Michou, A. (2011). Perfectionism, self-determined motivation, and coping among adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(4), 355-367.
- Ng, F. F. -Y., Kenney-Benson, G. A., Pomerantz, E. M. (2004). Children's achievement moderates the effects of mothers' use of control and autonomy support. *Child Development*, 75, 764–780.
- Ryan, R. M., Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.
- Sarı, İ. (2015). Satisfaction of basic psychological needs and goal orientation in young athletes: A test of basic psychological needs theory. *Kinesiology*. 47(2), 159-168.
- Sarı, İ. Bayazıt, B. (2017). The Relationship Between Perceived Coaching Behaviours, Motivation and Self-Efficacy in Wrestlers. *Journal of Human Kinetics* volume 57, 239-251 DOI: 10.1515/hukin-2017-0065.
- Sheldon, K. M., Watson, A. (2011). Coach's autonomy support is especially important for varsity compared to club and recreational athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 109-123.
- Silva, M. N., Marques, M., Teixeira, P. J. (2014). Testing theory in practice: The example of self-determination theory-based interventions. *The European Health Psychologist*, 16, 171-180.
- *Smith, A., Ntoumanis, N., Duda, J. (2010). An investigation of coach behaviors, goal motives, and implementation intentions as predictors of well-being in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22(1), 17-33.

*Smith, N., Tessier, D., Tzioumakis, Y., Fabra, P., Quested, E., Appleton, P., Duda, J. L. (2016). The relationship between observed and perceived assessments of the coach-created motivational environment and links to athlete motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 23, 51-63.

*Solberg, P. A., Halvari, H. (2009). Perceived autonomy support, personal goal content, and emotional well-being among elite athletes: mediating effects of reasons for goals. *Perceptual and Motor Skills*, 108(3), 721-743.

Spray, C. M., John Wang, C. K., Biddle, S. J., Chatzisarantis, N. L. (2006). Understanding motivation in sport: An experimental test of achievement goal and self determination theories. *European journal of sport science*, 6(1), 43-51.

*Stenling, A., Lindwall, M., Hassmén, P. (2015). Changes in perceived autonomy support, need satisfaction, motivation, and well-being in young elite athletes. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(1), 50.

Sterne, J. A. C., Egger, M. (2005). Regression methods to detect publication and other bias in meta-analysis. H. R. Rothstein, A. J. Sutton & M. Borenstein (Eds.), *Publication bias in meta-analysis: Prevention, assessment and adjustments içinde* (s.99-110). West Sussex, England: John Wiley & Sons Ltd.

Vallerand, R. J. (2004). Intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Encyclopedia of Applied Psychology*, 2(10), 427-435.

Yılmaz, A. (2016). Approaches towards to Higher Education Quality and Accreditation: A Meta-Analysis Application Made up until 2016 year. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 6(1):33-54.